

CONCLUSIONS I PROPOSTES DE MILLORA DE LA JORNADA 'OCUPABILITAT I FORMACIÓ UNIVERSITÀRIA EN L'ÀMBIT DE LA CONSTRUCCIÓ'

La jornada 'Ocupabilitat i Formació Universitària en l'àmbit de la Construcció' (21 d'abril de 2023) va oferir un espai de reflexió sobre l'ocupabilitat de les persones graduades de titulacions de grau en Arquitectura i Arquitectura Tècnica i Edificació, i partia de tres grans eixos: 1) la perspectiva experta sobre el futur de les professions vinculades a aquests graus; 2) les dades bàsiques de les titulacions, l'opinió dels *alumni* amb la seva formació i les dades sobre la seva inserció laboral; i 3) la perspectiva del col·lectiu ocupador sobre l'adequació de la formació universitària¹. La jornada va permetre que persones representants acadèmiques, graduades recentment i ocupadores generessin un seguit de conclusions i propostes de millora de les titulacions d'acord amb la seva experiència i expertesa i la informació presentada. A continuació, trobareu un resum d'aquestes conclusions i propostes de millora.

La perspectiva experta. *Nous reptes, noves oportunitats professionals en el sector de l'Edificació*

En primer lloc, la jornada va comptar amb la ponència del professor i arquitecte Felip Pich-Aguilera, cofundador de PichArchitects/Pich-Aguilera i director d'Arquitectura i Sostenibilitat de la UIC Barcelona School of Architecture, que va reflexionar sobre la transformació que està experimentant el sector de l'Edificació i les conseqüències d'aquesta transformació en les professions vinculades a l'Arquitectura i a l'Arquitectura Tècnica.

El professor Pich-Aguilera va començar la seva presentació assenyalant que les professions vinculades a l'Edificació estan vivint un moment de trencament profund. Les solucions antigues, basades en respostes establertes orientades a resultats formals i previsibles, ja no són suficients per afrontar les noves necessitats i reptes que planteja la societat. En aquest sentit, va destacar com, a les últimes dècades, els canvis de consum han portat solucions a problemes que la construcció no ha estat capaç d'adreçar (p.e. la incidència de l'ús de l'aire condicionat en edificis poc eficients).

¹ L'anàlisi de les dades bàsiques de les titulacions, i de les enquestes de satisfacció, inserció laboral i del col·lectiu ocupador la trobareu a l'informe de 2023 [Ocupabilitat i formació universitària en Construcció](#)

No obstant això, noves demandes socials i l'emergència climàtica obliguen els professionals de l'Edificació a abordar els reptes que el sector té per davant. En aquest sentit, Pich-Aguilera va esmentar la importància de col·laborar amb altres disciplines, principalment del camp de la Salut i la Neurociència, en la concepció dels edificis i espais urbans i avançar cap a un model de construcció més sostenible i adaptat a les necessitats dels ciutadans.

A més, les professions d'Edificació s'estan veient afectades pels avenços en les TIC. L'ús de models BIM, els grans volums de dades (*Big Data*) i la intel·ligència artificial tindran un impacte profund en les persones amb formació universitària que treballen en àmbits relacionats amb l'edificació i la construcció, va preveure el professor. En aquest sentit, aquests avenços tenen el potencial de transformar el que entenem com a expertesa en el món de la construcció, ja que el que prèviament s'entenia com a coneixement ara es pot interpretar com a dada processada pels models d'intel·ligència artificial. Necessàriament, aquestes transformacions comportaran canvis en els perfils professionals en Edificació i en la seva especialització.

Finalment, el professor Pich-Aguilera va ponderar la possibilitat d'adaptar els programes formatius als reptes exposats i va incidir en la importància de consolidar el lligam entre el món acadèmic i l'empresa. Va destacar que existeix un envà entre la universitat i el sector productiu. En particular, aquest últim es troba amb dificultats burocràtiques a l'hora d'establir col·laboracions i considera que les empreses tenen poca incidència en els plans d'estudi. Per l'altra banda, el professor va destacar que moltes empreses entenen les institucions d'educació superior com una escola d'oficis i no com a llocs de pensament. Per tant, va proposar com a solució la creació d'espais comuns on cercar solucions innovadores i formatives a aquests reptes des d'un llenguatge comú.

Propostes de millora de les titulacions en l'àmbit de la Construcció

Després de la presentació del professor Pich-Aguilera, AQU Catalunya va presentar l'anàlisi de les fonts d'informació disponibles (dades bàsiques de les titulacions i enquestes de satisfacció, inserció laboral i al col·lectiu ocupador) amb l'objectiu d'oferir un diagnòstic de l'estat de l'ocupabilitat de les persones graduades en Arquitectura i Arquitectura Tècnica i Edificació a Catalunya¹.

Posteriorment, i partint del contingut de les presentacions del professor Pich-Aguilera i d'AQU Catalunya, una taula rodona formada per representants del món acadèmic, *alumni* i professional va realitzar un seguit de diagnòstics, va identificar-ne les causes i va idear un conjunt de propostes de millora. La taula rodona va ser moderada per la Dra. M. Àngels Pèlach, directora de l'Escola Politècnica Superior de la Universitat de Girona, i hi va participar com a representant acadèmic el Dr. Enric Peña, cap de departament de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura La Salle-URL, la Sra. Teresa Pallàs, directora de Formació-Ocupació i activitats del Col·legi de l'Arquitectura Tècnica de Barcelona (CATEB), com a representant del col·lectiu professional, i el Sr. David Massip, investigador a l'Eurecat i

graduat en Arquitectura de la UPC, com a *alumni*. La taula adjunta recull els principals resultats de l'anàlisi derivada de la jornada i en especial de la taula rodona.

DIAGNOSI

CAUSES/ PROPOSTES DE MILLORA

<p>Durant l'any acadèmic 2020-2021 els ensenyaments en Arquitectura Tècnica i Edificació van tenir una demanda de primera opció inferior a l'oferta pública disponible. Al mateix temps, 6 de cada 10 entitats en aquest sector afirmen tenir dificultats a l'hora de contractar aquest tipus de professionals per falta de persones titulades.</p>	<p>Hi ha un conjunt de factors que expliquen la infrademanda de places en Arquitectura Tècnica i Edificació:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adaptació de les titulacions a l'Espai Europeu d'Educació Superior, que va comportar un canvi de nomenclatura. La taula rodona va considerar que aquest canvi de nom va generar força confusió i la demanda se'n va poder veure afectada • Hi ha un cert desconeixement de quines són les tasques dels professionals de l'Arquitectura Tècnica en el procés d'Edificació. • La crisi immobiliària de 2008-2014 va comportar una davallada substancial en la demanda. <p>Tant la Dra. M. Àngels Pèlach com la Sra. Teresa Pallàs van assenyalar que, tot i que les dades de l'any acadèmic 2020-21 mostren infrademanda de places, la demanda ha incrementat en els últims anys i, per tant, cal ser optimistes. També van destacar que en el curs acadèmic actual, la demanda s'ajusta a l'oferta de places i que, fins i tot, ha pujat la nota de tall.</p>
<p>La satisfacció de les persones titulades en Arquitectura amb la capacitat del TFG per consolidar les competències adquirides durant la titulació és valorada amb només un suficient, lluny de la valoració general del SUC.</p>	<p>El Sr. David Massip va reflexionar sobre el pes que actualment tenen els TFGs en la distribució de crèdits. Segons la seva experiència, els plans anteriors que regulaven la titulació i que assignaven al TFG un volum més gran de crèdits, permetien consolidar el que s'havia estudiat durant el grau i adquirir nous rols, com el de lideratge, ja que era un treball que s'aproximava a un projecte professional real d'Arquitectura.</p> <p>En aquest sentit, la Dra. Pèlach va assenyalar que és probable que la satisfacció amb el treball final sigui diferent als màsters professionalitzadors, on el volum de crèdits és similar als plans anteriors i l'enfocament és marcadament professional.</p>
<p>Tot i que la satisfacció de les entitats ocupadores de l'àmbit de la Construcció se situa en el "bé alt", són les que menys satisfetes es mostren en comparació amb la resta d'àmbits</p>	<p>La Sra. Teresa Pallàs va assenyalar que aquesta relativa baixa satisfacció no és a causa dels coneixements tècnics de les persones graduades —les empreses estan predisposades a complementar la formació—sinó per mancances en competències transversals, com ara la capacitat d'adaptació o l'orientació a resultats.</p>

<p>quant al nivell competencial de les persones contractades.</p> <p>Pel que fa a les mancances detectades, la principal competència que les persones titulades haurien de millorar segons les entitats ocupadores és la “redacció de projectes i avantprojectes de construcció o recondicionament”.</p> <p>Ahora, les persones titulades, especialment en Arquitectura, opinen que han rebut una formació en gestió i el lideratge inferior a llur utilitat.</p>	<p>En aquest sentit, es recomana l’adquisició de competències transversals durant l’etapa universitària. Addicionalment, es va detectar com a bona pràctica el projecte de <i>Mentoring</i> del CATEB, on professionals amb reconeguda trajectòria professional poden fomentar l’adquisició de competències transversals, com ara la gestió d’equips o la gestió econòmica de projectes, unes de les competències amb més marge de millora segons el col·lectiu ocupador d’Arquitectura Tècnica i Edificació.</p> <p>També es va insistir en el fet que la formació universitària, especialment la formació de grau, ha de fomentar el pensament crític i els coneixements tècnics, i no limitar-se a formar en competències professionalitzades i administratives –com ara la redacció de projectes–, que serien més rellevants en màsters i postgraus professionalitzadors un cop la persona decideix orientar-se cap a una trajectòria professional específica. En aquest sentit, els perfils de persones graduades han de ser prou flexibles per adaptar-se a la diversitat de perfils professionals que demanda el mercat laboral. No obstant això, els ponents de la taula rodona sí que veuen com a possible solució a l’adquisició de competències en gestió i lideratge la introducció de formació en Administració d’Empreses (<i>Management</i>).</p>
<p>Un dels principals dèficits que les persones titulades valoren en relació amb la utilitat per a la feina es troba en la competència en informàtica; per la seva banda, les entitats ocupadores afirmen que la segona competència específica que més caldria que milloressin les persones contractades és la de “l’ús de sistemes d’informació digital (per exemple, BIS i GIS).</p>	<p>La taula rodona va reconèixer que és complex formar en sistemes informàtics i programaris específics, ja que hi ha diversitat en els <i>software</i> que fan servir les entitats ocupadores. Per tant, és important formar un estudiantat versàtil que pugui adaptar-se als diferents programaris disponibles al mercat laboral.</p> <p>La Sra. Teresa Pallàs va destacar que, més que centrar-nos en les especificitats de cada <i>software</i> o sistema de gestió de dades, la formació hauria d’orientar-se a conèixer les solucions tecnològiques respecte a tres grans eixos: <u>la Sostenibilitat, la Rehabilitació i la Industrialització</u>.</p>